

מארכת שלום העלון השבועי שלך

קרית ארבע עיה"ק תברון ת.ד. 88 מיקוד 90100

דוא"ל - info@ohrshalom.net

כתובתנו באינטרנט - <http://www.ohrshalom.net>

העלון מוקדש לע"נ מוהר"ר כ"ק אדמו"ר מקומרנא ירושלים רבי חיים יעקב זצוק"ל

צאת החג / שיעור קייץ

כניסת החג / שיעור קייץ

חברון י"ם ת"א ב"ש
20:18 20:21 20:19

חברון י"ם ת"א ב"ש
19:17 19:20 19:21

חג השבועות

שנה שנייה

גיליון מספר - 91

ו' סיון תשס"ו

מארכת הפרשה - "השמרו לכם עלות בהר" אזהרה על גבהות וגאווה

"השמרו לכם עלות בהר" [שמות, י"ט] זו אזהרה על גיאות וגבהות, "ונגוע בקצהו" מכאן שכל האדם להיזהר מגיאות מאוד ולנגוע אפילו בקצהו, כמו שאמרו "מאוד מאוד הוא שפל רוח" [משנה, אבות].

והוא שרמזה לנו התורה: "ויתיצבו בתחתית ההר" [שמות, י"ז] שזכו לבחינת הזו של ענווה ושפלות, ובזה מתורצת קושיית התוס' [מסכת שבת דף פ"ח] על מאמר רז"ל "בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם אם תקבלו את התורה מוטב, ובאם לאו שם תהא קבורתכם" וקושייתם הייתה שהרי כבר אמרו מרצונם הטוב "כל אשר דבר ה' נעשה" [שם, י"ט] אמנם עפ"י דברנו אפשר לומר כי לפני שאמרו כל אשר דבר ה' לא עלה במחשבתם בחינת רמה וגבוה כזו, למרות שיעשו את כל אשר דבר ה' ובכל זאת לא יחזיקו טובה לעצמם, ויהיו בעיניהם כאין וכאפס וכאלו לא עשו עד שום דבר טוב.

ולכן, אח"כ "ויתיצבו בתחתית ההר" שמרמז על גודל השפלות וההכנעה, ע"כ היה צריך לכפות עליהם הר כגיגית. ולומר להם "אם לאו שם תהא קבורתכם". וכמו שאמרו רז"ל "כל המתגאה כאלו דוחה רגלי שכינה" ולא עוד אלא "אם תלמיד חכם הוא, חכמתו משתכחת".

וזאת הכוונה "אם תקבלו את התורה" היינו, בבחינה הזו של ענווה ושפלות מוטב, ואם לאו "שם תהא קבורתכם" מילת "שם" בבחינת המידה הרעה של גאווה "תהא קבורתכם" היות ותשתכח התורה שלמדתם.

והוא הרמז במה שאמרו ישראל "כל אשר דבר ה' נעשה" [שמות, י"ט] כוונתם הייתה רק בבחינה "וחי בהם ולא שימות בהם" [עיי'ן תוספתא מסכת שבת (ליברמן), פרק ט"ו הלכה י"ז, רמב"ם יסודי התורה פרק ה'] שאין הבדל בין המצוות שבאמת נדחים מפני פקוח נפש, ובין ג' עבירות החמורים ע"ז, ג"ע, ושפיכות דמים אשר עליהם אמרו רז"ל "יהרג ואל יעבור" [סנהדרין עד, א] ולכן על זה היה צורך בכפיית ההר, באם תקבלו את התורה בבחינה הזו של מסירות נפש על ג' עבירות אלו מוטב, ואם לאו "שם תהא קבורתכם" [שבת, דף פ"ח] היינו, לא כמו שנראה לעיניכם שאם לא תמסרו נפשכם על קדושת שמו יתברך, "שם תהא קבורתכם" ותאבדו ח"ו מב' עולמות [עוה"ז ועוה"ב] ולכן מוטב לכם למסור את נפשכם בעה"ז ולחיות חיי עוה"ב, ומכן מודעה רבה לאורייתא.

ואעפ"כ "הדר קבלוה בימי אחשוורוש" [שבת, שם] משום שמדכי מסר את נפשו מרצונו הטוב על עבודה זרה, שהיה המן עושה את עצמו ע"ז, [כידוע], וסירב להשתחוות לו. ובאמת כוח זה הושרש בעם ישראל כולו במעמד הר סיני, שנאמר להם "אם תקבלו את התורה מוטב" היינו בבחינה הזו של מסירות נפש, ולכן כל מי שבשם ישראל יכונה אפילו קל שבקלים מוכן למסור את נפשו על קדושת שמו תברך.

הרב נתן חזקיה בן חיה זצ"ל
אברהם בו חיים ז"ל

שרה בת חיים ז"ל
לולה בת זלמו ניסים ז"ל

העלון מוקדש לרפואת

העלון מוקדש לרפואת נעמי
בת שולמית

העלון מוקדש לברכת זש"ק
למרת שירית בת גילה

העלון מוקדש
לרפואת יעל בת רבקה
ובתה חן בת יעל

העלון מוקדש לברכת זש"ק
למרת אלירז שולמית בת חוה

העלון מוקדש לברכת זש"ק
למרת מלכה בת לאה

לזווג הגון לחמוטל בת ברכה

לזווג הגון לחגית בת כרמלה

למרת רעות בת שרה זהרה
ללידה קלה ובמזל טוב

השיעור השבועי בפ"ש
מתקיים בכל יום
חמישי בשעה 21:30
בבית משפחת צחור 404/21
טלפון - 029964160
הצבור מוזמן

טעמם של מנהגי ספירת העומר, נראה לומר שהוא בדרך הנסתר ולא בדרך הנגלה. כפי הנראה, תמציתה של ספירת העומר איננה עניין של אבלות, אלא הכנת הנפש לקראת חג השבועות. ימי הספירה הם בעצם שבועות של הכנת הנפש, ולמרות שמנהגיהם הם מנהגי אבלות לכאורה, טעמם הוא אחר.

עקרון דומה ניתן לראות באמירה: "ביום כיפור – מי רוצה לאכול? בתשעה באב – מי יכול לאכול?". יום כיפור ותשעה באב הם ימים שמבחינה חיצונית, מבחינת הדינים הקשורים לענייני התענית (מלבד איסור מלאכה), הם כמעט זהים אחד לשני: תעניות ארוכות שנמשכות מערב עד ערב, ונוהגים בהן חמשה עינויים. אף-על-פי-כן, למרות שדיניהם שווים, האופי שלהם שונה. תשעה באב הוא יום של אבלות, והתענית שלו היא תענית אבלות, יום הכיפורים לעומתו הוא יום של שמחה, והתענית שלו היא תענית של שמחה.

מעין זה נמצא גם ביחס שבין ספירת העומר וימי בין-המצרים. בשתי התקופות נהוג שלא לעשות מעשים מסוימים, אלא שהטעם הבסיסי הוא לא אותו טעם. בספירת העומר הטעם הוא משום הכנה, ובשלושת השבועות ובתשעת הימים הטעם הוא משום אבלות. אשר על-כן, למרות ששתי התקופות הן לכאורה דומות, מהותן שונה, וממילא גם היחס הנפשי אליהן שונה.

הצורך בהכנה בימי הספירה, נובע מן הקשר המהותי שבין פסח ושבועות; חג השבועות הוא הנותן את המשמעות לחירות של חג הפסח, ועל-כן אלה שני חגים בעלי מהות פנימית אחת. היציאה לחירות כשלעצמה היא חסרת משמעות, כל עוד לא נוצרת אישיות עצמית חדשה, שהיא התוכן הפנימי של החירות. על דרך החידוד אפשר לומר, שראשיתו של ה"סדר" בפסח היא בקושיית, והתשובות עליהן ניתנות בחג השבועות.

ספירת העומר היא התקופה של ההליכה במדבר, לאחר יציאת מצרים ולפני מתן-תורה, ומטרתה של ההליכה זו היא ההכנה לקראת המעמד הגדול. בכמה ספרים, גם על דרך הסוד, מופיעה הקבלה בין שבעת השבועות של ספירת העומר לשבעת הימים הנקיים בדיני נידה. יסודה של הקבלה זו בעובדה שפעמיים מופיעות בתורה מצוות הקשורות בספירה: "וספרה לה" בנידה, ו"וספרתם לכם" של ספירת העומר. משמעות הדבר היא, שכשם שאישה נידה לובשת בגדים מיוחדים בימים אלה, ומכינה את עצמה להיטהר, כך גם עניינם של ימי הספירה הוא העיסוק בהכנות. סיכומו של דבר הוא, שהטעם הפנימי למנהגי ספירת העומר, איננו משום אבל אלא משום טרדה. ההכנה הנדרשת בימים הללו איננה מאפשרת ואינה מותירה זמן לעשות דברים אחרים. זהו זמן המוקדש להיטהרות ולתיקון הנפש, שהם שלבים מקדימים המאפשרים את קבלת התורה בשלמות.

תקופה נוספת בשנה, מלבד ספירת העומר, מוקדשת לתיקון והיטהרות – עשרת ימי תשובה. עם זאת, קיים הבדל בין שתי התקופות הללו; בעשרת ימי תשובה ובחודש אלול, נדרשת תשובה על עבירות, בין עבירות של "סור מרע" ובין כאלה של "עשה טוב". ימי ספירת העומר לעומתם, אינם ימים של תשובה מעבירות. עניינם של ימי הספירה הוא בתיקון הנפש, ולא בתיקון המעשה – האדם נדרש לפשפש באופיו יותר מאשר במעשיו.

ישנם דברים רבים שאינם מגיעים לכלל איסור, אבל הם בכל-זאת פגם שנשמה. לפעמים אדם הוא בסדר גמור – הלכה למעשה, הוא עשה כל מה שהוא צריך לעשות לפי ערכו, אבל יש עדיין פגמים שהוא יכול למצוא בתוכו פנימה. יש אנשים, שמעבר למעשיהם הטובים, יש להם פגמים באישיותם, וספירת העומר היא הזמן לתקן פגמים אלה.

תיקון הנפש הוא ההקדמה לקבלת התורה. הגמרא אומרת¹ שאברהם אבינו קיים את כל התורה כולה עד שלא ניתנה. אחד ההסברים לכך הוא, שאדם שהוא באמת נקי, מקיים את התורה מעצמו. לו היה האדם נקי לגמרי, הוא לא היה צריך לקבל את התורה מלמעלה, הוא היה מרגיש מעצמו מה צריך לעשות.

מסופר על אחד הצדיקים, שלמד בעודו ילד את מסכת שבת, והגיע לסוגיה העוסקת במצב שבו אדם מתבלבל בימים ולא יודע מתי שבת. שאל אותו צדיק: "איך ייתכן שאדם לא יידע מתי שבת? הרי רואים זאת מיד! אפשר פשוט לצאת החוצה ולראות שעכשיו שבת?". בשביל לראות שעכשיו שבת, ובשביל לדעת מה צריך לעשות בשבת, צריך אדם להיות עם נפש נקייה ביותר. על-פי רוב, אנשים מעוותים את עצמם, ומשום-כך הם צריכים שיגידו להם מה לעשות. העיוות העצמי איננו מאפשר לאדם להבחין בין טוב לרע, ולכן גם התורה שהוא מקבל מתעוותת. אשר על-כן, בכדי לקבל את התורה בשלמות, יש לעבור תהליך של תיקון הנפש, וזה מה שצריך לעשות בימים אלו של ספירת העומר.

חסידים מספרים כי פעם אחת ישבו חסידים לפני ר' יצחק מוורקי ודנו לפניו במדרש העוסק במשה רבנו. כך אמרו במדרש: "בשעה שאמר הקב"ה למשה 'כתב לך את הדברים האלה' התחילו מלאכי השרת אומרים לפני הקב"ה: 'אתה נותן רשות למשה שיכתוב מה שהוא מבקש? שמא יאמר לישראל אני נתתי לכם את התורה, אני הוא שכתבתי ונתתי לכם?' אמר להם הקב"ה: 'ח"ו שמשא עושה את הדבר הזה, ואפילו עושה נאמן הוא, שנאמר: "לא כן עבדי משה, בכל ביתי נאמן הוא"'".

שאלו החסידים את ר' יצחק מוורקי להסברו של מדרש זה. השיב להם הרבי במשל: סוחר אחד רצה לילך למסעותיו. נטל לו עוזר והעמידו בחנות, ואילו הוא עצמו שהה על הרוב בחדר הסמוך. בשנה הראשונה היה שומע לפרקים שהעוזר אומר בחנות לאחד הקונים: 'בזול כל-כך לא יוכל האדון למכור'. ולא יצא הסוחר לדרך. בשנה השנייה שמע לפעמים בתוך חדרו: 'בזול כל-כך לא נוכל למכור'. דחה עוד הסוחר את נסיעתו. אבל בשנה השלישית שמע: 'בזול כל-כך לא אוכל למכור'. אז יצא הסוחר למסעותיו.

- א. לא הניחו ענפים ועשבים בבית המדרש של רבנו ולא בביתו.
- ב. ערב שבועות שחל בשבת הקדימו להתפלל מנחה שעתיים לפני זמן הדלקת נרות של ערב שבת, שרו בסעודה שלישית גם "כמה מעלות טובות" וסיימו ברכת המזון בזמן הדלקת נרות של ערב שבת.
- ג. בליל שבועות אמרו סדר "תיקון ליל שבועות" אך לא אמרו סדר המשניות.
- ד. סמוך לחצות נכנס רבנו לעריכת "שלחן"
- ה. ב"שלחן" שר הרבי בעצמו "אהבה רבה".
- ו. שלשה דברים היה הרבי שר בעצמו: "אהבה רבה" בליל שבועות, "תפלת חנה" בהדלקת נר חנוכה, ו"מכלכל חיים" בר"ה וביום הכיפורים. מה שאין כן בכל מועדי השנה בין בתפלה בין בשלחנות, מעולם לא היה הרבי שר בעצמו, אלא היו מכבדים לשיר את נשואי הפנים שבעדה, שידעו פרק בשיר ולהקת משוררים הייתה מסייעת להם. [מעולם לא כיבדו בשיר בעל קול ערב אם לא היה אדם חשוב].
- ז. ב"שלחן" בליל ב' [בחור"ל] שרו "אשת חיל" בשלחנות היום שרן מזמור ח' ומזמור ט"ו שבתהילים. וכן תפלת "אתה נגלית" שבמוסף ר"ה.
- ח. בברכת "אהבה רבה" בשחרית היה מרן מהר"מ מאריך למעלה מחצי שעה.
- ט. מהר"ב היה אומר ביום ב' [בחור"ל] בחזרת הש"ץ אחרי ברכת מחיה המתים, ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה, ואתה קדוש יושב תהלות ישראל אל נא, חי וקיים נורא ומרום וקדוש. והיוצרות של י' הדברות מ"ובכן וירד משה מן ההר" עד "ובכן ולך תעלה קדושה כי אתה קדוש ישראל ומושיע".
- י. רבוה"ק שלפניו לא אמרו יוצרות אלו.
- יא. בפתחת הארון להוצאת ס"ת, ביום א' של שבועות אמר הרבי "לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה" פסוק בפסוק כמו בליל ר"ה ואח"כ שרו מזמור "השמים מספרים" ואח"כ אמרו י"ג מידות.
- יב. את האקדמות היה הרבי אומר בקול אדיר שנשמע למרחוק ובהתלהבות גדולה שהמיסה כל לב כמים.
- יג. לפני חזרת הש"ץ של מוסף היו שרים "אז ש מאות ושלוש עשרה מצוות" עד "עשרת הדברים" מפיוט של מוסף דשבועות.
- יד. ערכו שלחן באסרו חג ואכלו מאכלי חלב.